

Minnesanteckningar PGF 18 nov 2020

Plats: Zoom

Närvarande:

Civilsamhällesorganisationer:

Bojan Brstina, Civos

Charly Wassberg Borbos, Civos

Christine Cars Ingels, Riksförbundet HjärtLung

Erik Lindesvärd, Civos

Gunnar Ardelius, Ideell kulturallians

Henrik Szabo, Läxhjälpen

Ida Ragnarsson, ForumCiv

Iva Parizkova Ryggståhl, Internationella kvinnoförbundet

Jennifer Råsten, Internationella

kvinnoförbundet för fred och frihet

Mattias Larsson, NÄTVERKET – Idéburen sektor skåne

Marita Öberg Molin, Coompanion

Mikael Stjernberg, Sveriges kristna råd

Mina Dennert, Föreningen Jag är här

Natassia Fry, Kompis Sverige

Peter Söderlund, X-Cons

Sara Hauge, Sverok

Åse Classon, Hela Sverige ska leva

Josefiina Ben Azzouz, Giva Sverige

Regeringskansliet:

Linnea Meyer, Kulturdepartementet

Marie Ericsson, Kulturdepartementet

Daniel Lindvall, Kulturdepartementet

Daniel Wohlgemuth, Kulturdepartementet

Helle Ellehøj, Arbetsmarknadsdepartementet

Carl-Johan Friman, Kulturdepartementet

Katarina Höög, Kulturdepartementet

Michelle Smed, Kulturdepartementet

Sofia Blid, Kulturdepartementet

Övriga inbjudna aktörer:

Karl Karlsson, MUCF

Petter Holmgren, MUCF

Inledning

Ordförande Kataring Höög välkomnade alla till årets sista PGF och presenterade dagens tema som var "Demokrati och nya former för engagemang samt mötesplatser". Detta följdes av ett namnupprop.

Vice ordförande Charly Wassberg Borbos tog vid och gick igenom minnesanteckningarna från PGF 16 september. Minnesanteckningarna lades till handlingarna.

Höög tog upp resultaten från utvärderingen av föregående PGF den 16 september och påminde deltagarna om vikten av att fylla i utvärderingar framöver.

Återkoppling från Regeringskansliet

Carl-Johan Friman, Kulturdepartementet, presenterade hur återkopplingen skett från förra mötet och inför dagens möte. Friman förklarade att minnesanteckningarna gått ut till IDA-gruppen kring civilsamhällesfrågor samt att gruppen fått inbjudan till dagens möte. Under mötet fanns också representanter från Kulturdepartementet som arbetar med demokratifrågor och detta är också ett sätt att sprida och förankra frågorna i PGF inom Regeringskansliet. Anders Lindell, sakkunnig hos Amanda Lind, var också med förra mötet. En dragning för statssekreterare, Helen Öberg, har också skett med sammanfattade slutsatserna från förra mötet. Det hon tyckte var särskilt intressant var den avslutande diskussionen om att mäta effekter och att få tillgång till medel utifrån effekt, i jämförelse

med röstbärrollen och att vara en demokratifunktion. I förra PGF blev det tydligt att det fanns delade perspektiv.

Dagens tema - "Demokrati och nya former för engagemang samt mötesplatser"

Planeringsgruppen inför PGF-mötet bestod av 13 deltagare. Dagens tema var uppdelat i tre spår; civilsamhällets roll i demokratin, nya former för engagemang och digitaliseringen.

Peter Örn, ordförande i kommittén Demokrati 100 år

Peter Örn poängterade civilsamhällets roll som demokratins pionjärer och tog upp väckelserörelsen, nykterhetsrörelsen, arbetarrörelsen, folkbildningen och rösträttsrörelsen som exempel. Genom dessa rörelser samlade civilsamhället människor i möten som var avgörande för att få igenom politiska reformer och den välfärdsutveckling vi har idag och att civilsamhällets organisationer myndigförklarade människor. Vidare betonade han att demokratin nästa år fyller 100 år och att arbetet som nu pågår runt om i Sverige lägger grunden för demokratin kommande hundra år och att demokratin värnas på nytt med varje generation. Örn menade att civilsamhällets roll som demokratiska pionjärer också är viktig för den framtida demokratin.

En fråga uppkom som handlade om att färre personer är medlemmar i politiska partier och vad det innebär för demokratin. Örn menade att när det är svårare att rekrytera medlemmar blir det också svårare att rekrytera personer till förtroendeposter. Detta i sin tur kan göra det svårare att nå fram och ut till människor.

En kommentar uppkom om att människor på landsbygden känner sig exkluderade och inte delaktiga i samhällsutvecklingen. Här, menade Peter Örn, har de politiska partierna ett ansvar att vara den sociala rörelsen som inkluderar människor.

Örn påpekade möjligheten för organisationer att skriva under en deklaration för stark demokrati som finns tillgänglig [här](#).

Civilsamhällets roll i demokratin

Det första delspåret i dagens möte tog avstamp i Örns programpunkt och följdes av gruppdiskussioner utifrån frågeställningen "Vad kan civilsamhället göra för att bygga ett robust samhälle?"

Grupperna uppmanades att återkoppla utifrån PGF:s standardfrågor:

- Vad kan regeringen göra?
- Vad kan civilsamhället göra?
- Vad kan parterna göra tillsammans?

Sammanfattning av gruppdiskussionerna presenterades i den avslutande programpunkten.

Nya former för engagemang

Planeringsgruppen presenterade det andra delspåret som handlade om det nya engagemanget. Referenser gjordes till befolkningsstudien från Ersta Sköndal Bräcke högskola. Denna studie visar att engagemanget är stabilt över tid, vilket bland annat förklaras av att engagemanget går i arv i många familjer.

Det förändrade engagemanget visar sig t.ex. genom att många idag engagerar sig i specifik sakfråga under en tid, men inte dras till den traditionella organiseringen. En annan aspekt som lyftes är att det upplevs som lägre tröskel att gå med i ett uppprop än att engagera sig inom en organisation.

Detta följdes sedan av gruppdiskussioner kring frågeställningen "Vilka lärdomar kan de etablerade organisationerna och regeringen ta med sig från de nya formerna av engagemang för att i ökad utsträckning få med sig de som står utanför det etablerade civilsamhället?", enligt samma upplägg som ovan.

Digitala mötesplatser

Planeringsgruppen presenterade det sista delspåret. Då framkom att många civilsamhällesorganisationer förtydligat att de fysiska mötesplatserna är viktiga för flera aktörer inom sektorn och att pandemin nu förflyttat stora delar av verksamheten till digitala mötesrum. Planeringsgruppen refererade kort till lägesbilden som NOD presenterade i våras kring organisationernas förutsättningar för digital omställning som bland annat påpekade att omställningen var en fråga om resurser och kompetens. Också fördelar togs upp, så som minskande avstånd och tidsbesparingar.

Detta följdes av en gruppdiskussion kring frågan "Vad har den digitala mötesformen för betydelse för samtalet oss emellan och dialogen mellan det offentliga och det civila?" enligt samma upplägg som ovan.

Uppsamling utifrån gruppdiskussionerna

"Vad kan civilsamhället göra för att bygga ett robust samhälle?"

En av grupperna framhöll att civilsamhället är en del av demokratin genom att bara existera och att det i sig är en viktig komponent för demokratin. De påpekade också att engagemanget är ganska jämnt över tid, med undantag för politiska partier, och att det visar på att formerna förändras men att engagemanget består. Viktigt dock är att civilsamhället är inkluderande och hittar nya former för engagemang och att det bör riktas till grupper som har svårt att delta, för att motverka polarisering.

En annan grupp påpekade att de ser ett glapp som behöver överbryggas mellan stad och landsbygd, mellan olika områden och villkor, mellan unga och gamla, nyanlända och sedan länge etablerade etc. De frågade om det etablerade civilsamhället behöver bli bättre på att representera hela samhället och kroka arm med de många nya organisationer som bildats, inte minst bland många nyanlända. Här fanns en tanke om att ta hjälp av initiativ som fångar upp engagemang bland de som kan vara svåra att nå. En god idé är också att göra egna maktanalyser inom föreningar för att skapa möjligheter för nya att komma in och för att säkerställa demokratiska värderingar. Ta hjälp av initiativ som fångar upp engagemang som traditionella organisationer inte själva når ut till. Det uttrycktes också att det är av vikt att se till minoritetsgrupper som utsätts för hot och hat och där civilsamhället tillsammans med regeringen behöver hitta stödjande insatser tillsammans och utföra konkreta åtgärder.

En grupp påpekade också att civilsamhället behöver nyttja de möjligheter som finns till regelbunden dialog med lokala och nationella politiker och regeringen genom exempelvis PGF och NOD med flera. I dessa sammanhang bör man passa på att lyfta demokratiproblem

och lösningar. En åtgärd som togs upp som parterna kan göra tillsammans var att ha en dialog mellan regeringen och civilsamhället som handlar om hot och hat mot aktörer i civilsamhället.

En annan grupp påpekade att det är viktigt att regeringen gör sitt yttersta för att stötta civilsamhället ekonomisk men också att utgå från vilket mandat man ger organisationerna. Det offentliga upphandlar ofta privata aktörer och då går de demokratiska aspekterna förlorade, de demokratiska aspekterna som också kan vara svåra att mäta.

Samverkansmodeller som IOP både stärker och utvecklar samverkan och båda parter behöver utveckla och pröva denna samverkansmodell. En annan aspekt som flera grupper nämnde är långsiktig finansiering. Vad civilsamhället själva kan göra åt den ekonomiska aspekten var att hitta andra finansieringsformer, genom exempelvis medlemsbidrag och andra inkomstkällor.

Det nämndes också att civilsamhället själva måste hitta former för att undvika konkurrens mellan organisationer. Detta genom exempelvis organisering för att stärka samverkan inom civilsamhället där det offentliga är beredda att finansiera sådana insatser.

”Vilka lärdomar kan de etablerade organisationerna och regeringen ta med sig från de nya formerna av engagemang, för att i ökad utsträckning få med sig de som står utanför det etablerade civilsamhället?”

En grupp påpekade att människor gärna engagerar sig en särskild sakfråga vilket försvårar mötet mellan grupperna/frågorna och att denna typ av engagemang även det går i arv. De nya formerna för engagemang möjliggör ett enkelt och snabbt sätt att engagera sig och fråga uppkom hur det etablerade civilsamhället kan anamma det men ändå behålla den demokratiska formen. Man pratade också om värdet i att våga ge nya medlemmar ansvar tidigt och att det är något de etablerade organisationerna kan ta med sig från de nyare formerna.

I arbetet med att nå grupper utanför civilsamhället bör regeringen och civilsamhället fråga sig ”varför och för vem”. Sedan behöver de båda parterna tillsammans hitta modeller för att synliggöra stöd till nya grupper för att skapa engagemang.

En annan grupp såg inga problem med det nya engagemanget och organiseringen och menade att det etablerade civilsamhället bör stötta det. En annan grupp påpekade dock att civilsamhället bör vara förberedda på nya sätt att arbeta för att möta nya former av engagemang och nya målgrupper. Här bör både civilsamhället och offentlig sektor vara involverade för att hitta modeller för detta arbete. En annan grupp påpekade vikten av uppsökande verksamhet och sänka trösklar samt att sociala medier kan vara ett verktyg för att enkelt engagera sig.

”Vad har den digitala mötesformen för betydelse för samtalet oss emellan och dialogen mellan det offentliga och det civila?”

En grupp poängterade att coronakrisen hade varit än mer svårhanterlig om inte tillgången till digitala verktyg fanns. En tid efter den digitala omställningen menade flera av grupperna att de digitala mötesformerna har vissa fördelar. Bland annat i form av högre närvaro, lättare att komma till tals, geografiska aspekter försvinner, att nya medlemmar deltar på mer jämlika villkor och att det bidrar till att nå nya målgrupper. En grupp tog också upp fördelen med att

civilsamhället nu enklare kan delta i diskussioner med det offentliga. Flera påpekade dock ett nytt digitalt utanförskap som främst handlar om ekonomi, brist på god uppkoppling, och vissa funktionshinder. En annan grupp påpekade svårigheten med att tillit i det digitala mötet och att det finns en risk för att engagemanget inte blir lika djupt.

En grupp menade att regeringen behöver anslå utbildningsinsatser för att stärka digitala mötesformer och för att säkra demokratin, särskilt för grupper som man vanligtvis inte når på grund av digitalt utanförskap.

Beslut om urval av organisationer till PGF 2021

Urvalskommittén genom Bojan Brstina, SIOS, gick kort igenom principer för urval samt vilka organisationer från 2020 som behåller sin plats eftersom de sitter första året av en tvåårig mandatperiod, och som inte heller aktivt avsagt sig sin plats.

Urvalskommitténs förslag till nya organisationer i PGF 2021:

- Civos
- Coompanion Sverige
- Mattecentrum
- Stiftelsen Friends
- Svenska e-sportförbundet

Reserver:

- 1. Sveriges föreningar
- 2. Verdandi

Presidiet förtydligade att det är civilsamhällesparten i PGF som ska ta ställning till urvalskommitténs förslag. Inga motförslag kom in och det genomfördes ett röstningsförfarande genom digital handuppräkning via Zoom.

Mötets civila aktörer godkände urvalskommitténs förslag till organisationer i PGF 2021.

En fråga uppkom om det i framtiden finns möjlighet att i ett digitalt format bjuda in fler organisationer till forumet. En aktör påpekade att om det fortsätter vara ett begränsat antal organisationer så bör organisationer som varit med länge vara beredda på att avstå sin plats till förmån för nya representanter.

Avslutning

Presidiet presenterade datum för konstituerande möte i PGF 2021, som kommer att ske den 27 januari. Presidiet tackade alla deltagare för stort engagemang under året och tackade särskilt av de organisationer som inte fortsätter 2021; Hela Sverige ska leva, Kompis Sverige, Internationella kvinnoförbundet, Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet och X-Cons. Även ordförande Höög tackades av.

Mötet avslutades.